

Başlık/ Title: Gerçek ve Hayalin Sınırlarında iki Roman : “Küçük Prens” ve “ Genç Prens Dönüşü” / Two Novels at The Limits of Real and Dream : “The Little Prince” and “The Return of The Young Prince”

Yazar/ Author

Nurten SARICA

ORCID ID

0000-0003-4043-827X

Bu makaleye atıf için: Nurten Sarıca , Gerçek ve Hayalin Sınırlarında ki Roman: “ Küçük Prens” ve “ Genç Prens Dönüşü”, *KARE Özel Sayı BAKEA*, (2020): 66-79.

To cite this article: Nurten Sarıca, Two Novels at The Limits of Real and Dream : “The Little Prince” and “The Return of The Young Prince”, *KARE Özel Sayı BAKEA*, (2020): 66-79.

Makale Türü / Type of Article: Araştırma Makalesi / Research Article

Yayın Geliş Tarihi / Submission Date: 22.03.2020

Yayına Kabul Tarihi / Acceptance Date: 12.11.2020

Yayın Tarihi / Date Published: 01.12.2020

Web Sitesi: <https://karedergi.erciyes.edu.tr/>

Makale göndermek için / Submit an Article: <http://dergipark.gov.tr/kare>

Uluslararası İndeksler/International Indexes

Index Copernicus: Indexed in the ICI Journal Master List 2018 Kabul Tarihi /Acceptance Date: 11 Dec 2019

MLA International Bibliography: Kabul Tarihi /Acceptance Date : 28 Oct 2019

DRJI Directory of Research Journals Indexing: Kabul Tarihi /Acceptance Date: 14 Oct 2019

EuroPub Database: Kabul Tarihi /Acceptance Date: 26 Nov 2019

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/).

Yazar: Nurten SARICA*

Gerçek ve Hayalin Sınırlarında İki Roman: "Küçük Prens ve Genç Prens Dönüşü"

Özet: Fransız Edebiyatının klasiklerinden, Dünya Edebiyatına mal olmuş, başlangıçta çocuk kitabı gibi algılanmasına karşın yetişkinlerin bile anlamak için ciddi bir çaba harcaması gereken, derin düşümsel iletilerle dolu, çevirileriyle sınırsız bir nitelik kazanan Küçük Prens romanı, belki yazarı Antoine de Saint-Exupéry'nin bile hayal edemeyeceği boyutta bir etki alanına sahiptir. Kitabın içeriğine bakıldığında öykü ve öyküleme zamanlarının iç içeliği okurun gerçek ve hayalin ya da gerçek ve kurgunun sınırlarında sürekli bir gidiş geliş içerisinde olmasına neden olur. Kitap boyunca yazar/anlatıcı nedense yetişkinlere iletmek istediği bilgileri hep küçük bir çocuğun ağzından dile getirir. Son bölümde yazar anlatısını bir istekle sonlandırır. "Eğer günün birinde buradaki tarife uyan bir çocuk görürseniz bilin ki Küçük Prens geri dönmüş ve lütfen bana haber verin" der yazar. Sant-Exupéry'nin bu isteğine altmış altı yıl sonra bir Arjantinli yazar Alejandro Guillermo Roemmers *Genç Prens Dönüşü* adlı kitapla cevap verir. Kendi deyimıyla "insan ruhuna derin bir yolculuk" olan kitap biçimsel olarak ve içerik olarak *Küçük Prens*'e çok benzer. Birbirini takip eden anlatılarda yazar yol arkadaşının sorularına karşılık verirken aslında arkadaşının bunları bildiğini ve kendisinin verdiği cevaplara olan inancını tazelemeye çalıştığını anlar. Patagonya'nın ıssız yollarındaki yolculuk manevi gezintiye dönüşür. Yazar ve Genç Prens sohbetleri modern zamanlarda yitirilen değerleri, özellikle sevginin gücünü insanoğluna yeniden hatırlatmak gibi bir işlevi yerine getirmeye yönelikmiş gibidir. Bu çalışmada her iki romanın oluşturduğu anlam evreni ve yüzey yapıdan hareketle derin yapı ortaya konmaya çalışılacaktır. Gérard Genette'in anlatı kuramı ve A. Julien Greimas'ın göstergebilimsel çözümleme modeli ışığında her iki yapının gerçek ve kurgunun sınırlarındaki gidiş geliş, temel anlatı yerlemlerindeki bakışlımlı durumlar incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Küçük Prens, Roemmers, Anlatı Kuramı, Göstergebilimsel Çözümleme

Two Novels at The Limits of Real And Dream:
"The Little Prince And The Return Of The Young Prince"

Abstract: One of the classics of French Litterature, Saint-Exupéry's *The Little Prince* was initially perceived as a children's book. But it is a novel full of profound intellectual messages that even adults need to make a serious effort to understand and gains an unlimited quality with its translations. Alejandro Guillermo Roemmers' *The Return of the Young Prince* was written sixty-six years later in 2009 in response to Saint Exupery's *The Little Prince*. This study intends to reveal the meaning universe and the deep structure by using the surface structure in both novels. According to Gérard Genette's narrative theory and A. Julien Greimas' semiotic analysis model, the progress of both works on the boundaries of reality and fiction will be examined.

Keywords: *The Little Prince*, Alejandro Guillermo Roemmers, Narrative Theory, Semiotic Analysis

*Nurten Sarıca, Pamukkale Üniversitesi, Fransız Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğretim Üyesi, nsarica@pau.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-4043-827X.

Giriş

Antoine de Saint-Exupéry'nin dünya çapında tanınmış başyapıtı *Küçük Prens*, bugüne değin farklı birçok konuda araştırmaya konu olmuş, küçük boyutlu büyük bir eserdir. Bu çalışmada anlatı kuramı ve göstergebilimsel çözümleme modeli bağlamında, yazarın sıkı bir hayranı olan Arjantinli yazar Alejandro Guillermo Roemmers'in bir bakıma bu kitaba bir cevap veya bir devam niteliğinde yazmış olduğu, *Genç Prens'in Dönüşü* adlı romanıyla Saint-Exupéry'nin *Küçük Prens'i* arasında karşılaştırmalı bir inceleme yapılmaya çalışılacaktır.

İlk kez 1943 yılında yayımlanan *Küçük Prens*, yazarın diğer eserlerinin yanı sıra çok daha fazla tanınmış bir eserdir. Yayın evinin 2001 kayıtlarına göre 100 farklı dile çevrilmiş¹, ancak daha güncel bazı kaynaklarda bu sayı 300 olarak belirtilmiş²; sadece dilbilim ve edebiyat çevrelerince değil, eğitim, felsefe ve daha birçok farklı alanda incelenmeye değer görülmüş bir kitaptır. Yazı türü olarak bakıldığında bazıları için kısa roman, bazıları için uzun hikâye olarak adlandırılabilir sonuç olarak bir anlatıdır.³ Bu konuda Galembert (2001'de) kitabın yazım bakımından melez bir tür ortaya koyduğunu ileri sürmektedir. Bu bağlamda öncelikle çocuklara yönelik içeriği ve tarzıyla öykü, yazarın kendi ifadesiyle peri masalı, düşünsel dersler çıkarılacak içeriğiyle de söylence türüne yakındır. Bu nedenle türü ne olursa olsun incelenmeye değer bir kitap olduğu yadsınamaz. *Küçük Prens'in* dördüncü bölümünde, Galembert'in de kitabında dikkat çektiği konuda, anlatıcı/kahramanın dilinden bir açıklama karşımıza çıkar: "*J'aurais aimé commencer cette histoire, à la façon des contes de fées. J'aurais aimé dire : "il était une fois un petit prince qui habitait une planète à peine plus grande que lui, et qu'il avait besoin d'un ami..."*"⁴ Tür hakkındaki araştırmalar, tartışmalar devam ederse, kitabın incelenmeye değer bir başyapıt olduğu, birçok çalışma yapılmış olsa da yeni bakış açılarıyla değerlendirilmeye ve yeni sonuçlar elde etmeye açık olduğu açıkça görülmektedir.

İncelememize konu olan *Genç Prens'in Dönüşü* adlı romanın yazarı Arjantinli Alejandro Guillermo Roemmers sıkı bir Saint Exupéry hayranıdır. Aslında bir iş adamı olmasının yanı sıra tanınmış bir şairdir Roemmers. *Genç Prens'in Dönüşü* 2009 yılında yayımlanmış, 2019 yılı nisan ayında Fransızcaya

¹ Laurent de Galembert, *La Grandeur du Petit Prince*. Paris: Bibliothèque de La Pléiade, Oeuvres Completes,(2001), 6.

² Özge Sönmez, "Une Critique des Sociétés du Monde Dans l'Univers du "Petit Prince" Sous Une Optique Sémiotique", *Dil Dergisi, Language Journal*, 2019, 72

³ Yasemin Mumcu, "Küçük Prens'te Anlatıcılık ve Anlatıcılığın Sağlayan Dönüşümler", *Söylem - Filoloji Dergisi*, (2018), 112

⁴ Antoine de Saint-Exupéry, *Küçük Prens*, çev. Cemal Süreya, İstanbul, İstanbul: Cem Yayınevi, 1975, 7, "Hikâyeme masal anlatır gibi başlayabilirdim "bir zamanlar bir Küçük Prens vardı, kendisinden pek de büyük olmayan bir gezegende yaşardı ve bir arkadaşına ihtiyacı vardı" diyebilirdim".

çevrilmiş ve City yayınlarında yayımlanmış, 30 dile çevrilmiş bir kitap. Türkçeye İspanyolcadan çevrilmiş ve 2013'de Timaş yayınlarından çıkmış. Kitabın önsüzünü kaleme alan ve Saint Exupéry'nin akrabası olan Bruno d'Agay bu kitap ile Roemmers'in, gittiği her yerde insanların dikkatini şiere ve hayatın aslına çekmeye çalıştığını söylemektedir. Yazara göre bu kitap çağdaş düşünsel bir öyküdür. Yine kitap için önsözde şöyle der d'Agay : "Bu kitap bizlere hiçliğin ortasında bulunan bir yetişkinin, görünenin ötesine geçme hikâyesini anlatıyor. Bu kitap gençler için bir yolun başlangıcı; bu yolda kaybolduklarına inanan yetişkinler içinse öze dönüş".⁵ Bu satırlarda bile iki kitabın sanki birbirinin devamı olduğu anlaşılmalıdır. Biçim ve içerik olarak da kitaplar benzeşmektedirler. *Küçük Prens*'te anlatıcı/kahraman dördüncü bölümde romanın başkahramanı ile karşılaşmasının ve onunla ayrılmasının üstünden altı yıl geçtikten sonra bu hikâyeyi kaleme aldığından bahseder. Yirmi yedi bölümden oluşan *Küçük Prens*'e karşılık önsöz ve sonsöz dışında yirmi bölüm içeren *Genç Prens'in Dönüşü* hemen hemen aynı anlatı formatını yansıtmaktadır.

Çalışmanın kuramsal çerçevesinde Gerard Genette'in Anlatı Kuramı ile A. Julien Greimas'ın Eyleyen Çözümlemesi konularına değineceğiz. Öncelikle M. Rifat'a göre "Genette'in yazınbilim anlayışı temelde şu görüşe dayanır: Söylemin var olan özelliklerinden kalkarak var olabilecek çeşitli anlam olasılıklarını ortaya koymak".⁶ Genette özellikle üç ciltten oluşan *Figures* adlı kitaplarıyla anlatı kuramının temel kavramlarını ele almış ve yazınsal örneklerle incelemeler yapmıştır. Bu bağlamda anlatı, öykü, öyküleme, anlatı düzeyi, anlatı hızı, zamansallık ve anlatının bakış açıları gibi kavramlar Genette'in kuramının temel kavramlarını oluşturmaktadır. Bu çalışmada da üzerinde durulacak olan bakış açısı konusunda Genette, anlatıcının (narrateur) dört temel statüsünden bahsetmektedir. Yani anlatı düzeyi bakımından içöyküsel ve dışöyküsel anlatıcı (intra ou extradiégétique), öykü düzeyi bakımından özöyküsel, elöyküsel anlatıcı (homo-hétérodiégétique) söz konusudur.⁷ Bu çalışmada daha çok bakış açısı dikkate alınarak üzerinde inceleme yapacağımız kitapların anlatsallığını irdelemeye girişeceğiz.

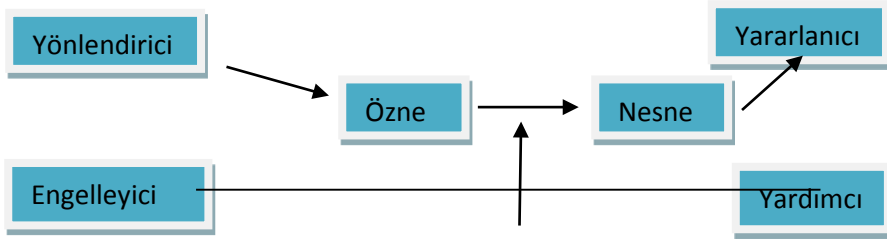
İkincil olarak Greimas'ın eyleyen şeması kapsamında bütüncemiz anlamlandırılmaya, yazarın vermek istediği iletinin ne olduğu, nasıl işlendiği ve eklemlendiği ve sonuç olarak nasıl bir anlam alanı yarattığı ortaya konmaya çalışılacaktır. Rifat'a göre : "Greimas göstergesini yalnızca bildirişimi (iletişimi) sağlayan yalın gösterge dizgelerini değil, amaçlı olarak bir bildiri sunmayan ama yine de anlamsal katmanlardan oluşan bütün gösterge dizgelerini çözümleyebilecek bir kuramdır, sürekli gelişen bir

⁵ A. G. Roemmers, *Genç Prens'in Dönüşü*, çev. D. Torcu, İstanbul: Timaş Yayınları, 2013, 6.

⁶ Mehmet Rifat, *XX. Yüzyılda Dilbilim ve Göstergesiz Kuramları 1: Tarihçe ve Eleştirel Düşünceler*. İstanbul: Om Yayınevi, 2000, 152.

⁷ Gerard Genette, *Figures III*, Editions du Seuil, Paris, 1972, 255

bilimsel tasarıdır.”⁸ Buradan hareketle çalışmanın bütüncesini oluşturan iki kitaptaki anlamsal katmanları ortaya koyarken, Greimas’ın metinsel göstergibilim kuramıyla tanınan “eyleyen şeması”ndan yararlanılacaktır. Greimas’a göre her anlatının anlatsal dokusunu belirleyen, eyleyenlerden çok onların anlatı içindeki rolleridir.⁹ Bunlar sırasıyla özne (sujet), nesne (objet), yönlendirici (destinateur), yararlanıcı (destinataire), yardımcı (adjouvant) ve engelleyici (opposant) rolleridir. Aşağıdaki tabloda bu roller ve bağlantıları görülmektedir:

Yönlendirici anlatının merkezinde, özneyi harekete geçiren itici gücü temsil eder. Özne yani kahraman, bu itici güç sayesinde nesneyi aramaya başlar. Bu nesne ister bir kişi, ister bir yer veya başka bir şey olsun, öznenin elde etmek, ulaşmak istediği şeydir ki bunlar arasındaki ilişki anlatının ana entrikasını oluşturacak bir güce dönüşecektir. Öznenin nesnesine ulaşmasında yararlanacağı her şey onun yardımcısı; ulaşmasını zorlaştıran, engelleyen her şey de onun engelleyicisi olacaktır. Bütün bunlardan etkilenen ise yararlanıcı yani *destinataire*'dir.

Anlatsal İnceleme

Genette'in *Palimpseste* adlı kuramsal kitabında somutlaşan metinlerarası bağlantılardan hareketle öncelikle *Küçük Prens*'in yanmetinsel (paratextuel) özelliklerine bakıldığında yirmi yedi bölümden oluştuğu görülür. Bölümlerin uzunluğu eşit değildir. Bunların içinde yirmi altıncı bölüm en uzun bölümdür. On altı, on sekiz, yirmi iki ve yirmi üçüncü bölümler ise en kısa bölümler olarak yer alırlar. Bölümlere geçişlerde de bir bağlantı görülmemekte yani öncelik sonralık sıralaması yapılacak olsa belki de özellikle gezegenlerin gezildiği bölümlerin sıralaması değişecek olursa anlatı örgüsünün değişmesi söz konusu olmayacaktır. Bölümsel düzenlenme bakımından karşılaşılan en önemli gösterge gezegenlerin sayısıdır. Bu sayılar belki bir sıralamanın varlığını gösterebilir. Bunun dışında hiyerarşik bir bölümlendirmeden bahsetmek zordur. Yine yanmetinsellik unsurlarından

⁸ Rifat, 212.

⁹ Galembert, 12.

biri olan anlatıcının kendisine ait çizimlerin anlatının gerçekliğini desteklemekte ve kurgunun anlgılanmasını güçlendirmekte olduğu söylenebilir.

Anlatının bakış açısına bakıldığında içöyküsel bir bakış açısının varlığı dikkat çekicidir. Yani anlatıcı ile anlatılan da anlatı içinde bulunmaktadır.¹⁰ Kitabın başında kendi yaşamından ve yaşama bakış açısından bahseder anlatıcı/kahraman (Saint-Exupéry, 1975). Bu yönüyle belki de izleğin, çocukluğa ulaşmak veya içindeki çocuğu kaybetmemek miti, yani herkes tarafından bilinen, arzu edilen ama gerçekleşmesi olanaksız bir duruma ulaşmak olduğu söylenebilir. Çünkü kitap, baştan sonra yetişkinlerin yaşama bakışlarının sorgulanması buna karşılık çocukça bir bakışın ne denli önemli ve değerli olduğu üzerine kuruludur. Ardından anlatıcı, baş kahramanı öyküye dahil eder. İşte bu noktada gerçek ile kurgunun çakışmasına tanık olur okur. Küçük Prens bizim küçük sıfatıyla algılayabileceğimiz büyüklüğün ötesinde bir büyüklükte ve güzellikte betimlenir. Bunu, Küçük Prens'in anlatıcı/kahramandan çizmesini istediği koyunun da çok küçük olmasını istemesinden, bunun sebebinin de geldiği gezegenin çok küçük olmasından çıkarıyoruz. Zaten kendisi de gezegeninin çok küçük olduğunu söyler (Saint-Exupéry, 1975: 3). Anlatıcı/kahraman koyun resmini birkaç defa yenilemek zorunda kalır ama çocuğa beğendiremez. Bu nedenle bir kutu resmi çizip Küçük Prens'e istediği koyunun bu kutuda olduğunu söyleyerek onu oyalamaktır maksadı. Oysa Küçük Prens kâğıda eğilip bakar ve istediği şeyin tam bu olduğunu, istediği büyüklükte olduğu ve hatta orada uyduğunu söyleyerek çocuksu masumiyetini ve derin hayal gücünü ortaya koyar. Bu yönüyle de *Küçük Prens* kitabının çocukların bakış açılarıyla bazı soyut kavramların değerlendirilmesi ve çocuklarla felsefe yapılmasında kaynak olması düşünülmüştür.¹¹ Benzer noktalar kitabın farklı bölümlerinde yer almaktadır.

Devam eden bölümlerde anlatıcı/kahraman Küçük Prens'ten aldığı bilgilere dayanarak onun geldiği gezegeni ve üzerindeki boabap ağaçlarını resmeder. Bunu yaparken okura şöyle seslenir:

Bu gördüğünüz resmi küçük prensin tariflerine göre yaptım. Öğüt vermekten pek hoşlanmam. Ama herkes bir gün yolunu kaybedip bir asteroide düşebilir ve boabap tehlikesiyle karşı karşıya gelebilir. Bu yüzden, bir seferlik bunu yapacağım ve: "Çocuklar! Boabaplara dikkat edin!" diyeceğim. Bunu yapmamın sebebi, benim gibi boabap tehlikesinden haberdar olmayan dostlarımı uyarmaktır. Bu yüzden de bu resim üzerinde çok çalıştım. Bu resmin neden diğerlerinden daha etkileyici

¹⁰ Doğan Günay, *Metin Bilgisi*, İstanbul: Multilingual, 2001, 136.

¹¹ Çiğdem Demir Çelebi, "Çocuk Felsefesi ve *Küçük Prens*'in Çocuk Felsefesi Açısından İncelenmesi", *Çocuk Felsefesi*, Marmara Üniversitesi, İstanbul, 2017, 10.

olduğunu merak edebilirsiniz. Denedim, ama diğerleri bu kadar başarılı olmadı işte. Baobapları çizerken önemli bir iş yaptığımı düşünmüştüm çünkü. Dostlarım için endişelenmişim.¹²

Yine gerçek ve kurgunun iç içe geçtiği bir bölümdür burası. Kurgusal bir kahraman anlattıklarına dayanarak oluşturulan kurgu gerçekmiş gibi okura aktarılır. Gerçeklik algısı okurun günün birinde benzer bir durum yaşayabilme olasılığına dayanmaktadır. Ama bu algı yetişkinler üzerinde oluşturulmaya çalışılırken, söylem şeklinden sanki çocuk yetişkinlere hitap etmekte gibi görünmektedir. *Küçük Prens*'in bazı bölümlerinde anlatıcı doğrudan metnin içine girer, yazar olmaktan çıkar, okurun karşısında okurla söyleşen, kendi düşüncesini doğrudan aktaran canlı bir konuşmacıya dönüşür¹³. Örneğin kitabın yedinci sayfasında şöyle dile gelir: "Kitabımın baştan savma okunmasını istemediğimden, küçük prensle ilgili anılarımı yazarken çok zorluk çektim." Burada anılarından bahsetmekte, kurgusal kahramanıyla gerçekte var olmuşçasına anısı olduğundan bahsetmektedir. Yer yer de anlatıcı, okurdan uzaklaşır doğrudan başkahramanı olan Küçük Prens'e yönelir onunla, onun sorunlarını çözmeye çalışır. Örneğin koyun çizme ile ilgili bölümde, Küçük Prens'in gezegeninden ayrılmasını anlattığı kesitte bu söyleşilerine tanıklık eder okur. Günay'ın (2001'de) belirttiği gibi: "Anlatıcı da bir anlatı kahramanıdır. Olaydaki konumuna göre kendisi ile ilgili bir anlatımda "ben" adını kullanır. İkinci olarak da anlatıcı her şeyi kendi bakış açısı ile anlatsa da anlatı içinde diğer kişilerin konuşmalarını her seferinde dolaylı anlatımla anlatmak yerine, konuşmayı kahraman(lar)a bırakır".¹⁴ Anlatıcının bu denli dönüşümleri gerçek ve kurgu arasındaki gidiş/gelişi okurun zaman zaman ikisi arasında bir tür kararsızlık yaşamasına neden olur.

İkinci kitap yani *Genç Prens'in Dönüşü*'ne bakıldığında burada da aynı şekilde içöyküsel (homodiégétique) anlatıcı tıpkı ilk kitapta olduğu gibi kahramanıyla yolda, bir yolculuk esnasında karşılaşır; ama yer bu sefer Sahra Çölü değil Patagonya'dır. Öncekinde araç uçaktır ve bozulmuştur. İkinci eserde bir otomobildir. Anlatıcı kahramanı yol kenarında kendinden geçmiş bir halde yatarken bulur, arabasına alır ve fiziksel özelliklerine, kıyafetine bakarak onun farklı bir gezegenden gelmiş olabileceğini düşünür. Bu kahramanın Küçük Prens'in genç hali olduğu kendi ağzından altıncı bölümde söylediklerinden anlaşılacaktır:

Ben bir süredir görmediğim birini arıyorum. Biraz sana benziyor
aslında, ama onun makinesi uçuyor... O bana gülümseyen

¹² Saint-Exupéry, A. D., *Küçük Prens*. (T. U. Cemal Süreya, Çev.) İstanbul, İstanbul: Cem Yayınevi, 1975, 10.

¹³ Nurten Sarıca, N., *Batı Edebiyatında İdeoloji, "Küçük Prens"'te İdeolojik Söylem*. Denizli, 2012, 536

¹⁴ Günay, 136.

yıldızlar hediye etmişti".¹⁵ Bunları duyunca anlatıcı /yazar/kahraman da onun kimliği konusunda bir anda aydınlanır. "Tabii ya! Kuzu, çiçek, mavi palto...Onu gördüğüm ilk an tanımalıydım...."¹⁶

Anlatıcı Patagonya'da ıssız bir yolda giderken, yol kenarında yatarken bulur Genç Prens'i, üzerinde apoletli bir palto, deri çizmeler, beyaz pantolon vardır. " Tüm bu birleşim, genç adama bir prens havası vermişti ki bu da bulunduğumuz yer göz önünde bulundurulduğunda oldukça tuhaf görünüyordu."¹⁷ Her iki kitapta da baş kahraman, ilkinde küçük sonrasında genç olan Prens, anlatıcı/yazar/kahraman ile bir yandan kendi sorunlarını paylaşırken, bir yandan da geldiği gezegeni tanımak ister. Bunun için sorduğu sorular, insanoğlunun asırlardır üzerinde düşündüğü bir çok konuyu da yeniden hatırlatmak, belki de çözümsüz konulara çözümler sunmak gibi bir işlevi yerine getirmektedirler. Bu bakımdan onların yolculuğu vicdani sorgulamalar, iyilik, sevgi vb soyut konuları derinlemesine irdelemeleri, inancın sorgulanması gibi konuları içeren manevi bir yolculuğa dönüşür. Aslında kitap boyunca sorgulanan yaşamın kendisidir. Bu kitapta çocukluktan gençliğe geçen bir bireyin yaşama bakışı ve onu anlamaya ve anlamlandırmaya çalışmasına tanık olunmaktadır.

Genç Prens'in Dönüşü yanmetinsellik bakımından incelenirse önsöz ve sonsözle birlikte yirmi iki bölümden oluştuğu, önceki kitapta olduğu gibi okurun anlatılanları anlamasına yardımcı olmak belki de öykündüğü kitabı fark ettirmek için, birkaç görsel içerdiği görülmektedir.

Bunun dışında iki kitaba içerik olarak bakıldığında Genette'in *Palimpsestes* kitabında ortaya koyduğu metinlerarası dönüştürüm ve öykünme ilişkilerinden biri olan ilerimetinsellik (hypertextualité) ilişkisinin var olduğu gözlemlenmektedir. Rifat'ın açıkladığı gibi bir A metnini B metnine bağlayan ilişkidir ilerimetinsellik.¹⁸ Yani burada Genç Prens (B metni) konu ve anlatım biçim olarak Küçük Prens'in (A metni) dönüşüme uğramış şeklidir diye tanımlanabilir. Her iki kitabın kapağındaki resimle benzeşme dikkat çeker. Bölümlendirmeler, izlek ve anlatım şekliyle de benzerlik devam eder. Zamansal olarak *Genç Prens'in Dönüşü*'nde olaylar üç günlük bir sürede geçer. *Küçük Prens*'de ise ilk beş güne kadar anlatıcı baş kahramanın nereden geldiği konusunu anlayamaz. Yani daha uzun süreli bir zamansallık söz konusudur. *Küçük Prens*'te tilki ve yılan daha sonra uğradığı gezegenlerde karşılaştığı kral, kendini beğenmiş biri, sarhoş, iş adamı, lamba yakıcı ve coğrafyacı da yan kahramanlar olarak belirirken *Genç Prens*'te yavru köpek, beş yaramaz çocuğu olan aile ve dilenci bu işleve sahiptirler. Bütün bu özelliklere bakarak

---

¹⁵ Roemmers, 42.

¹⁶ a. g. e., 43.

¹⁷ a. g. e., 14.

¹⁸ Rifat, 212.

sanki *Genç Prens'in Dönüşü* kitabı *Küçük Prens'in* devamı hatta ikincisi gibi olduğu sonucuna ulaşılabilir.

Eyleyensel İnceleme

Küçük Prens'in geneline bakıldığında iç içe geçmiş küçük öykülerin bir araya gelmesiyle oluşan tek bir öykünün anlatıldığı görülmektedir. Buradan hareketle öykünün eyleyen rollerinden hareketle oluşturulabilecek çizgede Küçük Prens özne, gezegeninden ayrılma isteği yönlendirici güç olarak karşımıza çıkar, farklı gezegenler nesne yani ulaşmak istediği şeydir, yardımcı olan yazarın tahminine göre vahşi kuşlar, engelleyici olarak çiçeğini ve gezegenini bırakmak istememesi ve sonuncu rol olarak bütün bunların yararlanıcısı rolündedir Küçük Prens. Buna karşın Galembert çalışmasında Küçük Prens'in tam olarak eyleyen çizgesine uymayacağını ifade eder. Şöyle ki: bu kitapta Küçük Prens'in nesnesinin ve yönlendiricisinin ne olduğu hakkında bir kesinlik içermediğini söyler ki buna ilaveten yardımcı rolünün de karşılığının olmadığı söylenebilir. Çünkü Gezegeni terk etme eylemini nasıl gerçekleştirdiği tam olarak bilinmemektedir. Anlatıcı bunun kuş sürüsü olduğu tahmininde bulunmaktadır. Ancak Küçük Prens'in diğer gezegenlerdeki karşılaştığı kişilerle yaşadıklarının anlatıldığı her bir bölüm ayrı ayrı değerlendirildiğinde belki de farklı eyleyen çizgeleri de oluşacaktır. Örneğin Sönmez 2019'daki çalışmasında 325 nolu gezegende bir kral ile karşılaşan Küçük Prens'in öyküsünün eyleyen çizgesini oluştururken¹⁹, olaya her iki kahramanın özne olmasından başlar buna göre aşağıdaki rol dağılımı ortaya çıkar:

1. Çizge

Özne → Küçük Prens

Nesne → Gün batımı

Yönlendirici → Merak ve tutku

Yardımcı → Kralın gücü, Küçük Prens'in irade ve ısrarı

Engelleyici → Kralın iradesi dışında bir istek olması

Yararlanıcı veya sonuç → Gün batımını izleyebilme veya izleyememe

2. Çizge

Özne → Kral

Nesne → Küçük Prens'in kendi gezegeninde kalması

Yönlendirici → Güç ve yalnızlık

Yardımcı → Kralın gücü, Küçük Prens'in ısrarı

Engelleyici → Küçük Prens'in inatçılığı, merakı, Kralın gücü konusunda abartısı

Yararlanıcı → Küçük Prens'in orada kalması veya kalmaması

---

¹⁹ Sönmez, 79.

Bu çizgilerden anlaşılacağı üzere odadaki özne değişince ona bağlı olarak diğer roller de değişmektedir. Elde edilen sonuç rollerin gücü doğrultusunda olumlu veya olumsuz olabilmektedir. Nitekim ilkinde Kralın gücünün yetersizliği karşıt rolü gereği Küçük Prens gün batımını zamanı gelmeden görememiştir. İkinci çizgede de Kralın gücünün Küçük Prens'i gezegeninde tutmaya yeterli olmadığı görülmektedir.

Bir başka gezegende, Küçük Prens'in en kısa bölümünü oluşturan bölümde, kahramanımız sürekli içki içen bir ayyaşla karşılaşır. Bu bölümde özne ayyaşdır. Onu içmeye iten güç utanç duygusu ve unutmaya isteğidir. Nesne, içmekten vazgeçme istemidir. Yardımcı olan eyleyen, yine utanç duygusudur. Yararlanıcı, yine ayyaşın kendisidir. Dolayısıyla birden fazla rol bir tek eyleyen üzerinde toplanmakta ancak sonuç olumsuz olmaktadır.

İkinci kitaba gelince, kitabın tamamı tek bir öykü olarak ele alındığında:

Özne → Genç Prens

Nesne → Yıllar önceki arkadaşı

Yönlendirici → Rüyasında arkadaşını görmesiyle içinde oluşan gitme isteği

Yardımcı → Genç Prens'in merakı

Engelleyici → Gezegendeki ot.

Yararlanıcı → Genç Prens ve anlatıcı/kahraman

Genç Prens kitabın altıncı bölümüne kadar Küçük Prens'le arasındaki benzerlikler hakkında birtakım ipuçları vermiş olsa da okurda iki kitap arasında bağ kurmasını sağlayacak en dikkat çekici söz ikinci bölümde yer alır: "... körler kendilerinden başka kimsenin görmeye cesaret edemediklerini görürler..."²⁰ Bu bölüm bizi Küçük Prens'in tilkiyle konuştuğu yirmi birinci bölüme götürür ki orada tilkinin söylediği belki de Küçük Prens'in en önemli cümlelerinden biri çıkar karşımıza: "İnsan gerçekleri sadece kalbiyle görebilir. En temel şeyi gözler göremez"²¹ İlerledikçe yeni ip uçları belirmeye başlar. Örneğin dördüncü bölümde Genç Prens ve anlatıcı sorun çözme üzerine konuşurlarken anlatıcı sorunları çözebilmek için onları birer engel olarak görmeyen daha yararlı olacağını, bu şekilde bakılırsa sonuca daha çabuk ulaşabileceğini söyler. Yani olumlu bir bakış açısıyla sorunu parçalara ayırarak çözmeyi önerir. Genç Prens yine okura Küçük Prens olduğunu çağrıştıracak şekilde cevap vererek şöyle der :

Ben de önemli bir zorluğu parçalara ayırmak zorunda kalmıştım.

Hangi zorluğu?

... İlk denememde dünyaya varmam imkânsız olacaktı. Bu yüzden uzaklığı bölmek zorunda kaldım ve farklı yıldızlarda toplam yedi kez durakladım.²²

²⁰ Roemmers, 19.

²¹ Saint Exupéry, 31.

²² Roemmers, 29.

Bu satırlar bir yandan iki kitaptaki kahramanın aynılığının bir işareti olurken bir yandan da okuru yine gerçek ve kurgunun sınırlarında bir gezintiye çıkarır. Bununla bitmez iki kitabın benzer yönleri. Devam eden satırlarda Genç Prens'in "seyahatlerimden birinde,, çözümsüz bir probleme sahip birini tanıdım. Unutmak için içen bir adamdı. Utanç ve suçluluk duygusuyla dolmuştu içi."²³ demesiyle yeniden Küçük Prens'in on altıncı bölümündeki konuyu anımsarız. Ancak iki bölüm sonra "Ben bir süredir görmediğim birini arıyorum. Biraz sana benziyor aslında ama onun makinesi uçuyor" cümlesi okurun kafasındaki "acaba bu Küçük Prens'in büyümüş hali mi?" sorusunun cevabını vermiş olur. Aynı kanı anlatıcıda şu sözlerle ortaya çıkar "Tabii ya!Kuzu, çiçek, mavi palto... Onu gördüğüm ilk an tanımalıydım..."²⁴ Görüldüğü gibi Genç Prens yıllar önce Sant-Exupéry'nin okurundan, geldiği zaman haber vermesini istediği Küçük Prens'tir.

Bundan sonraki bölümlerde Genç prens ve anlatıcı/kahramanın tüm konuşmaları insanların içindeki iyiliği keşfetmenin, mutluluğun sırrını bulmanın, daha güzel daha yaşanabilir bir dünya kurmanın yolu üzerinedir. Örneğin Genç Prens kendisine koyun resmi yerine kutu çizilmesinden dolayı aldatıldığını düşünerek mutsuz olur. Anlatıcı ona kutu resminin onu aldatmak için değil mutlu etmek için çizildiğini, resmi çizenin niyetinin onu hayal kırıklığına uğratmak olmadığını anlatarak, onu bu ihanete uğramışlık duygusundan kurtarır ve şöyle ekler : " İyilik yapma bahanesiyle hayallerini yıkanlardan uzak dur, çünkü genelde yıktıkları hayallerin yerine koyacakları daha iyi bir şeyleri yoktur".²⁵

Yol boyunca Genç Prens soru sormaya devam eder. Yeniden ayak bastığı bu dünyada keşfetmesi gereken ne kadar çok şey olduğunun bilinciyle arkadaşına ciddi insan olmamayı nasıl başardığını sorar. Bu soruyla bize tekrar Küçük Prens'in yetişkinler hakkında söylediği sözleri çağrıştırır. Anlatıcının kendisini ciddi olmaktan kurtaran şeyin ne olduğuna dair verdiği cevap ise düşündürücüdür: "etrafımı çevreleyen, her biri saygıdeğer ve başarılı olan ciddi insanlara dikkatle baktığımda, aslında hiçbirinin gerçek anlamda mutlu olmadığını fark etmek". Çünkü ona göre "ciddi insanlar her şeyi kontrol etmek isterler, ideallerinden vazgeçemedikleri ve korumak istedikleri için diğer insanlarla aralarına yıkılması zor duvarlar örerler bu yüzden de kendilerini ipleri koparılmış kuklalar, kim olduklarını nereye gittiklerini bilmeyen hayaletler gibi hissederler".²⁶

Yolda giderken bir anlık dalgınlıkla köpeğe çarparlar. İnip baktıklarında köpek ölmek üzeredir. Arabanın sahibi olan anlatıcı, kızgın bir şekilde gelen köpek sahibine doğru yaklaşarak cüzdanını çıkarır ve üzgün olduğunu söylemeye, bunun için de ne kadar istediğini sormaya yeltenir ancak adam

²³ Saint Exupéry, 29.

²⁴ a. g. e., 43.

²⁵ Roemmers, 57.

²⁶ a. g. e., 89.

onu dinlemez yerde yatan köpeği kucaklamış ağlayan Genç Prens'in yanına yaklaşır. O sırada köpek ölür ve adam Genç Prens'e kendisiyle beraber gelmesini söyleyerek ayağa kalkar. Anlatıcı buna pek anlam veremez ve adama ne olduğunu neden arkadaşını götürmek istediğini sorar. Adamın cevabı ise tam bir ders niteliğindedir "Meraklanmayın, fiyatı olmayan şeylerle alakalı bir durum bu".²⁷ Bir süre sonra Genç Prens kucaklarında yavru bir köpekle geri döner, üzüntüsünün yerini büyük bir mutluluk almıştır. Anlatıcı/kahraman burada büyük bir utanç yaşadığını söyler. Çünkü benzer durumlarda herkesin yaptığı gibi o da durumu kurtarmak için para teklif etmeye yeltenmiştir. Buraya kadar sözleriyle örnek olmaya çalıştığı Genç Prens ona davranışıyla ders vermiş "usta bir öğretici gibi bilgeliğini sükut halinde göstermiştir... Sevmeyle ilgili yüzlerce kitabın, basit bir öpücüğün yanında; yüzlerce tartışmanın, basit bir sevgi gösterisinin yanında bir hiç olduğunu, o ana kadar net olarak görmemiştim"²⁸ diyen anlatıcı okuruna da önemli bir mesaj vermiştir.

Genç Prens, yol arkadaşına, daha sonra yetişkin biri olunca nasıl mutlu olunacağını sorar: "Gerçek olanla istediklerini bir araya getirmeyi öğren. Her zaman elinden gelenin en iyisi yap, yaptıklarına ruhunu yansıt. Karşına çıkan her insana içindeki tüm iyiliğini sun, sevgini göster. İşte o zaman, dünyanın, karşısındakini büyük gösteren aynalardan birine dönüştüğünü göreceksin; kendi çıkarını gözetmeden ona yansıtıklarını, sana daha da büyüterek gösterdiğini fark edeceksin"²⁹ der cevap olarak anlatıcı. Bir sonraki bölümde anlatıcı/kahraman Genç Prens'in "mutluluğun sırrını biliyor musun?" sorusuna, yine kendi sözleriyle, insanlığın yüzyıllardır bulmak için uğraştığı cevabı şöyle verir: "Eğer sever ve affedersen mutlu olursun, çünkü ancak böyle yaparak sen de sevilir ve affedilirsin. Sevmeden affedemezsin, çünkü hiçbir bağışlama, sevginin büyüklüğünü aşamaz. Ve son olarak kendini sevmeden ve affetmeden, başkalarını sevmen ve affetmen imkansızdır." Buna bağlı olarak devamında şu sözler çıkar karşımıza: "Acaba bu dünyada acı, sevebilelim ve mutluluğun kıymetini bilelim diye mi var? Zorluklar olmasaydı, insan olarak gelişmemiz ve potansiyelimizi keşfetmemiz imkansız hale gelirdi. Öyle ki hayatımızın en kritik anlarında, karakterimizin en iyi yönlerinin ortaya çıkması bu yüzdendir".³⁰ Bu satırlarla tamamen kurgusal bir kahramana - Genç Prens'e - gerçek mutluluğun anahtarını vermeye çabalar anlatıcı.

On dokuzuncu bölümde yolda trafik ışıklarında durduklarında bir dilenciyle karşılaşılır. Genç Prens arkadaşına parası olup olmadığını sorar o da hiç bozukluğu kalmadığını söyler ama Genç Prens ondan geri kalanını ister. Arkadaşı bir yandan cebinden cüzdanını çıkarırken, bir yandan da

---

²⁷ a. g. e., 64.

²⁸ a. g. e., 64.

²⁹ a. g. e., 90.

³⁰ a. g. e., 103.

dilencinin alacağı bütün parayı içkiye vereceğini söyleyip para vermenin onun sorununu çözmek için yeterli olmayacağını söyler. Genç Prens arkadaşına yine ders verici bir söz söyler: “ Kısa süre önce önümüze çıkan herkese yardım etmeliyiz demiştin. Bak işte, burada yardım isteyen biri var”³¹ der. Ardından evsizin sorununu çözmek için onu dinlemenin yararlı olacağı düşüncesiyle geceyi onunla geçirmek ister ve arkadaşından onu indirip sonraki gün vedalaşmaya gelmesini ister. Arkadaşı doğal olarak onu tanımadığı biriyle bırakmak istemez ve bunu ona söyler, ancak yine Genç Prens onu bu düşüncelerinden şu sözlerle çeker alır: “Üç gün önce benim de bir yol kenarında olduğumu ve senin bana yardım ettiğini unutma. Burada farklı olan nedir? Dış görünüşümüz mü? İnsanların görünüşlerine göre sınıflandırmamız gerektiğini sen söylemiştin. Sen bir insan için elinden geleni yaptın, şimdi izin ver, aynısını ben yapayım”.³² Bütün geceyi evsiz adamlarla geçiren Genç Prens onun hikayesini dinler, bir ailesi olduğunu öğrenir ve eğer isterse yeniden ailesiyle bir araya gelmesi için ona yardım edebileceğini söyler. Ertesi gün arkadaşıyla buluştuklarında Genç Prens olanları anlatır. Evsiz adamın sandıkları gibi bir dilenci olmadığı aslında iyi biri olduğu, bir üniversitede öğretim üyesi iken ölümcül bir hastalığa yakalandığından, acı çekmesinler diye, her şeyden vazgeçerek ailesini terk ettiğini ama sonuçta onu evine dönmeye ikna ettiğini anlatır ve şu sözleri ekler : “Sevgi sonsuz olmasa da, birine sunulduğunda sınırsız olabilir”.³³ Anlatıcı tıpkı köpeğe çarpma olayında olduğu gibi bir kez daha yanıldığını anlamıştır. İnsanların neler yaşadığını bilmeden ön yargılı davranmak insanın hata yapmasına neden olabilir.

---

³¹ a. g. e., 118.

³² a. g. e., 119.

³³ a. g. e., 122.

Sonuç

Bütün bu incelemelerden anlaşılacağı üzere, her iki kitap gerek anlatsal gerek eyleysel olarak bir çok yönden benzerlik göstermektedirler. Yanmetinsel özellikler bakımından başlayan benzerlikler, içeriklere bakıldığında ileri metinsel bir yapıya dönüşürler. Yani *Genç Prens'in Dönüşü*, *Küçük Prens'in* dönüşüme uğramış şekli olarak karşımıza çıkar. Küçük bir çocuğun anlamaya çalıştığı bir çok konu kavranmıştır ama ikinci kitapta genç bir insanın yaşama anlam katan birtakım değerleri sorgulaması dikkat çeker. Çocukluktan ergenliğe geçen bir insanın bocalamaları, sorgulamaları okura yeni ufuklar açar. *Küçük Prens'te* yazar vermek istediği mesajını "insanlığı ideal olana yönlendirmeyi (Sarıca, 2012: 540)" hiçbir yetişkinin karşı koyamacağı küçük bir çocuğun ağzından masal tadında bir söylemle verirken, *Genç Prens'in Dönüşü'* nde ise yazarı Roemmers'in deyimiyile çağdaş düşünsel bir öykü ile günümüz insanının ne olması gerektiğini anlatır. Kitapta anlatıcı, yetişkin bir kişidir ve Genç Prens'in sorduğu sorulara cevap vermeye onu aydınlatmaya çalışır. Ama yaşadıkları olayları okudukça aslında genç olanın davranışları ve sözleriyle, yetişkin olana ders vermekte olduğu anlaşılmaktadır. Son bölümde anlatıcı kimliğiyle yazar, şöyle dile gelir: " Genç Prens'in aslında cevaplarını önceden bildiği sorularla bana yol gösterdiğini fark ettim. Problemleri yüzünden pes etmemesi gereken bendim. Bir hayalete veya ciddi bir insana dönüşmemesi gereken bendim. Bir makinedense bir hayvana karşı sevgi duyması gereken; geçmişe veya geleceğe mahkum olmadan, şimdiki zamanı yaşaması gereken; sahip olmayı unutup var olmaya odaklanması gereken de bendim.... Arkadaşım içindeki iyiliği keşfetmeme izin vererek, kendi içindeki iyiliği ortaya çıkarmamı sağlamıştı"³⁴ der . Aslında kurgunun içinde gerçeğe gönderme yapmakta, okurun gerçekle yüzleşmesini sağlamaktadır.

Roemmers, Cyril Lepeigneux'nün kendisiyle yaptığı bir söyleşide³⁵ bu kitabıyla Saint Exupery'ye saygısını dile getirdiğini ifade eder. Onun tüketim toplumundan, teknolojik gelişmelerin olumsuzluğundan, insanların robotlaşmasından korktuğunu ve herkesin içindeki çocuğu yaşatması gerektiğini vurgular. Kendisi de tıpkı onun gibi insani değerlere sahip çıkılmasını, sevgi ve kardeşliğin sadece kendi ülkesinde, veya bir ülkede değil tüm gezegende, dünya üzerinde inşa edilmesi arzusunun dile getirirken kitabının da bu doğrultuda küçük bir katkı olduğunun altını çizer. Gerçek dünyada olması gerekenleri kahramanına söyler. Onu bir model kişilik olarak sunar. Aynı söyleşide okurunun bu kitaptan çıkarması gereken ana fikri şöyle özetler: "Her zaman değişime açık olunuz. Affetmeyi bilin ve içinizdeki çocuğa kulak verin. Kendi benliğinize dönün".³⁶

³⁴ a. g. e., 124.

³⁵ KTOTV, Alejandro G. Roemmers. *Le Retour Du Jeune Prince*, 2019,

https://www.youtube.com/watch?v=yD9DScgWSk&feature=emb_title&ab_channel=KTOTV

³⁶ a. g. e.

Kaynakça

- Çelebi, Ç.D. "Çocuk Felsefesi ve Küçük Prens'in Çocuk Felsefesi Açısından İncelenmesi", *Çocuk Felsefesi*, Marmara Üniversitesi, İstanbul, 2017: 1-18
- Galembert, L. d. *La Grandeur du Petit Prince*. Paris: Bibliothèque de La Pléiade, Oeuvres Completes. (2001).
- Genette, G., *Figures III*, Editions du Seuil, Paris,1972.
- Günay, V., *Metin Bilgisi*. İstanbul: Multilingual, 2001.
- KTOTV. Alejandro G. Roemmers. Le Retour Du Jeune Prince, 2019.
https://www.youtube.com/watch?v=_yD9DScgWSk&feature=emb_title&ab_channel=KTOTV.
- Mumcu, Y., Küçük Prens'te Anlatisallık ve Anlatisallığı Sağlayan Dönüşümler. *Söylem - Filoloji Dergisi*, 2018: 111-121.
- Rifat, M., XX. Yüzyılda Dilbilim ve Göstergibilim Kuramları 1, *Tarihçe ve Eleştirel Düşünceler*. İstanbul: Om Yayınevi, 2000.
- Roemmers, A. G., *Genç Prens'in Dönüşü*. (D. Torcu, Çev.) Timaş Yayınları. (2013).
- Saint-Exupéry, A. D., *Küçük Prens*. (T. U. Cemal Süreya, Çev.) İstanbul, İstanbul: Cem Yayınevi, 1975.
- Sarıca, N., *Batı Edebiyatında İdeoloji, "Küçük Prens"'te İdeolojik Söylem*. Denizli, 2012.
- Sönmez, Ö. Une Critique des Société du Monde Dans l'Univers du "Petit Prince" Sous Une Optique Sémiotique. *Dil Dergisi, Language Journal*, 2019: 71-90.